

Nu när sommaren äntligen är här kommer årets andra nummer av SmittnYtt. Vi summerar den gångna säsongen för influensa, covid-19, RS-virus och calicivirus, berättar om den senaste mätningen av vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning på särskilt boende och om minskningen av invasiva streptokockinfektioner vi sett sedan årsskiftet. Dessutom ger vi några tips om hur du kan minska risken att drabbas av smittor som är vanliga under sommaren.

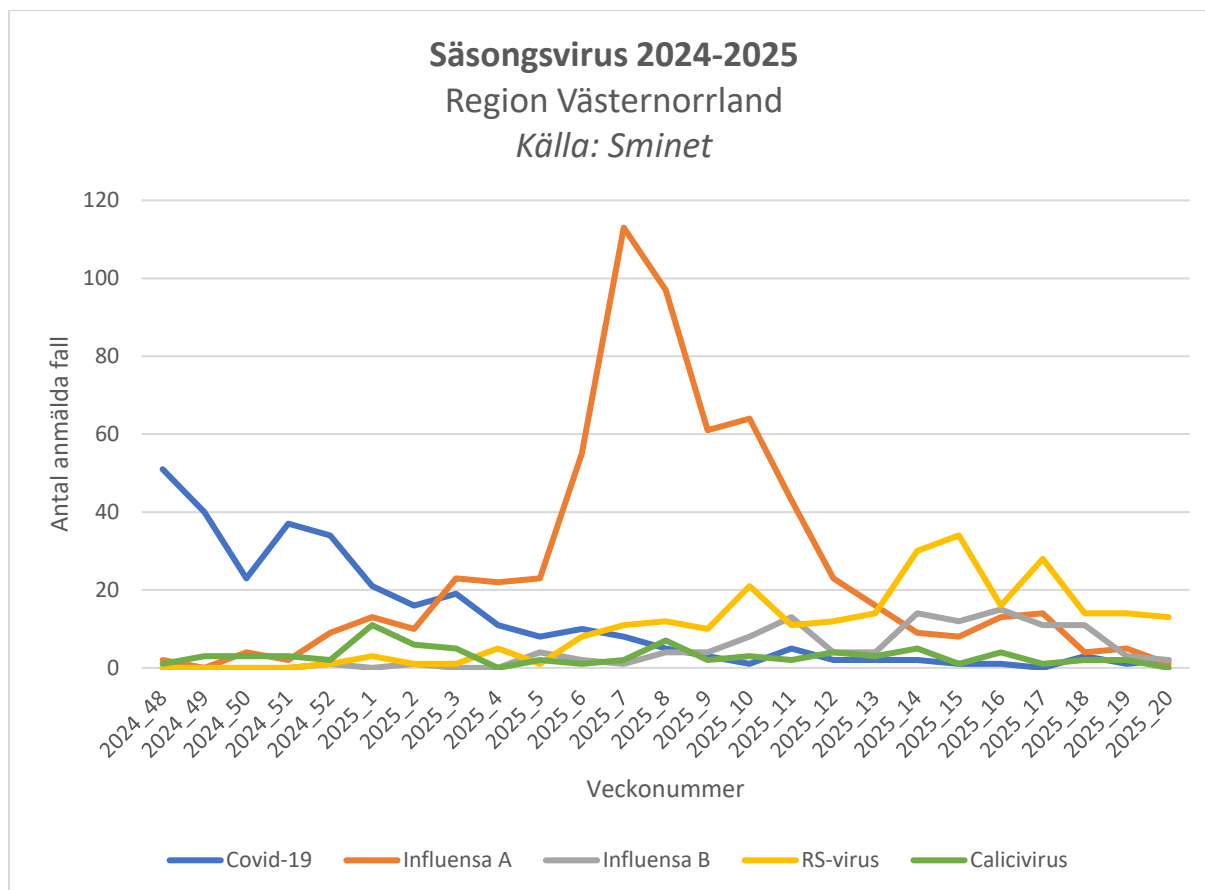
Säsongssmittorna över för denna gång

Nu när epidemierna av de så kallade säsongssmittorna är över publicerar Smittskydd Västernorrland en sammanfattande rapport för säsongen 2024–2025. De säsongssmittor som ingår i rapporten är influensa, covid-19, RS-virus och calicivirus. För influensa och covid-19 ingår även data över vaccinationstäckningen.

Covid-19-epidemin blev oväntat mild denna vintersäsong och flest fall sågs i augusti till november. Därefter minskade fallen till mycket låga nivåer under början av 2025. Influentaepidemin startade relativt sent och toppade i februari, ett mönster vi känner igen från säsongerna före pandemin. Spridningen av RS-virus tog fart en bit efter årsskiftet och pågick ända in i maj.

Vaccinationstäckningen hösten 2024 nådde 63 procent för influensa och 65 procent för covid-19 i åldersgruppen 65 år och äldre. Resultatet var lägre än föregående säsong och låg strax under riksnittet för båda vaccinationer. Läs hela rapporten här: [Säsongsvirus 2024 - 2025](#). Efter sommaren kommer Folkhälsomyndigheten att publicera en nationell rapport som sammanfattar influensasäsongen 2024–2025 efter sommaren.

Diagrammet visar antalet anmälda fall av covid-19, influensa A och influensa B samt rapporterade positiva tester av RS-virus och calicivirus mellan vecka 48, 2024 och vecka 20, 2025 i Region Västernorrland.

Infektioner och antibiotika på särskilt boende - Svenska HALT 2024

Folkhälsomyndigheten har nu publicerat den senaste HALT- rapporten från 2024:

[Infektioner och antibiotika på särskilt boende](#). HALT är en årlig punktprevalensmätning av vårdrelaterade infektioner, antibiotikaanvändning och riskfaktorer hos personer som bor på särskilt boende (SÄBO). Mätningen är även en del av den europeiska smittskyddsmyndighetens (ECDC) HALT-mätningar och metoden baseras på ECDC:s protokoll.

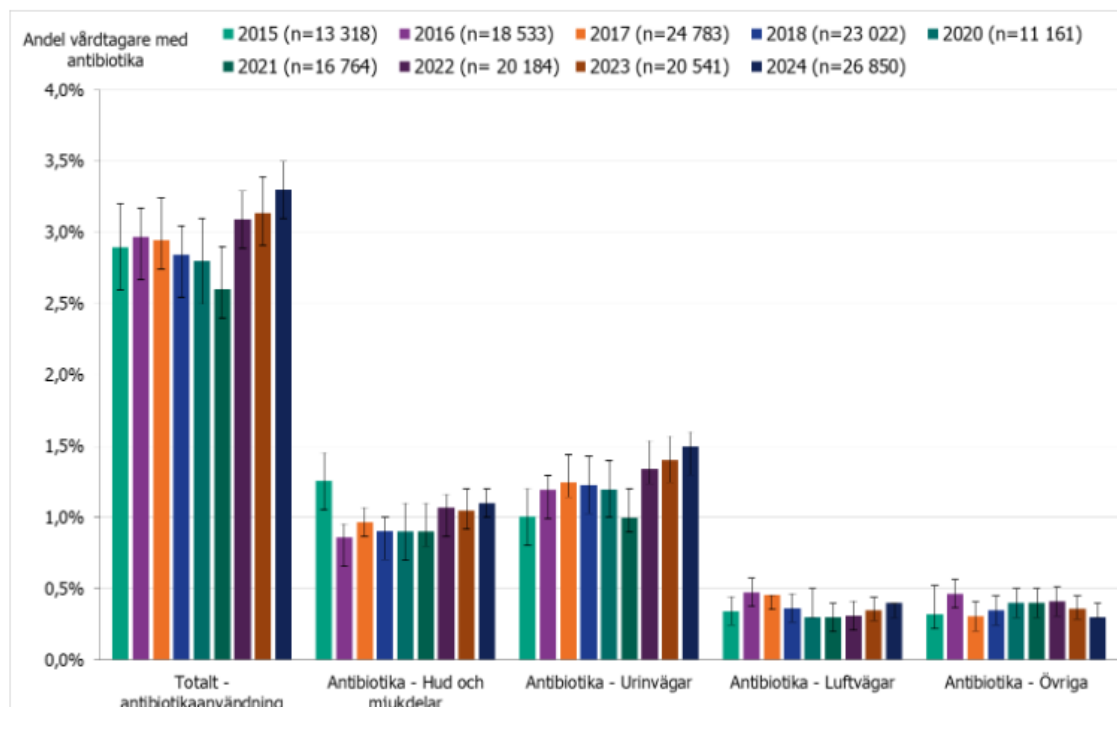
Syftet är att stödja ett systematiskt förbättringsarbete för att förebygga vårdrelaterade infektioner och bidra till en mer ansvarsfull antibiotikaanvändning. Alla särskilda boenden för äldre samt LSS-enheter erbjuds att delta. I HALT-mätningen deltog totalt 177 kommuner, sammanlagt 2456 enheter. Totalt antal inkluderade vårdtagare var 27 261 st. Det är det högsta deltagandet sedan mätningen startade 2014. I Västernorrland deltog sex av våra sju kommuner.

Andelen vårdtagare med en vårdrelaterad infektion var i årets mätning 1,3 procent både nationellt och i Västernorrland. 3,3 procent av vårdtagarna behandlas med antibiotika nationellt och 3,0 % i Västernorrland.

2024 års mätning av vårdrelaterade infektioner, antibiotikaanvändning och riskfaktorer hos personer som bor på särskilt boende i Sverige, visar att riskfaktorerna urinkateter, trycksår och andra sår mellan åren 2015–2024 har ökat.

Sammanställningen visar också att förekomsten av vårdrelaterade infektioner, antibiotikaanvändning och riskfaktorer är ojämnt fördelade mellan deltagande enheter.

Andel vårdtagare med antibiotikabehandling på vård- och omsorgsboende för äldre på dagen för HALT-mätning 2015–2024, totalt samt per infektion som antibiotikan var ordinerad för.

I årets mätning behandlas 3,3 procent (876) av vårdtagarna med antibiotika, se figuren ovan. Här ingår både behandling av samhällsförvärvade och vårdrelaterade infektioner samt behandling som ges i förebyggande syfte (profylax). Andelen personer som antibiotikabehandlas är den högsta andelen noterad sedan mätningarna startade. Tre av fyra förskrivningar av antibiotika avser infektionsbehandling. Övriga används i förebyggande syfte.

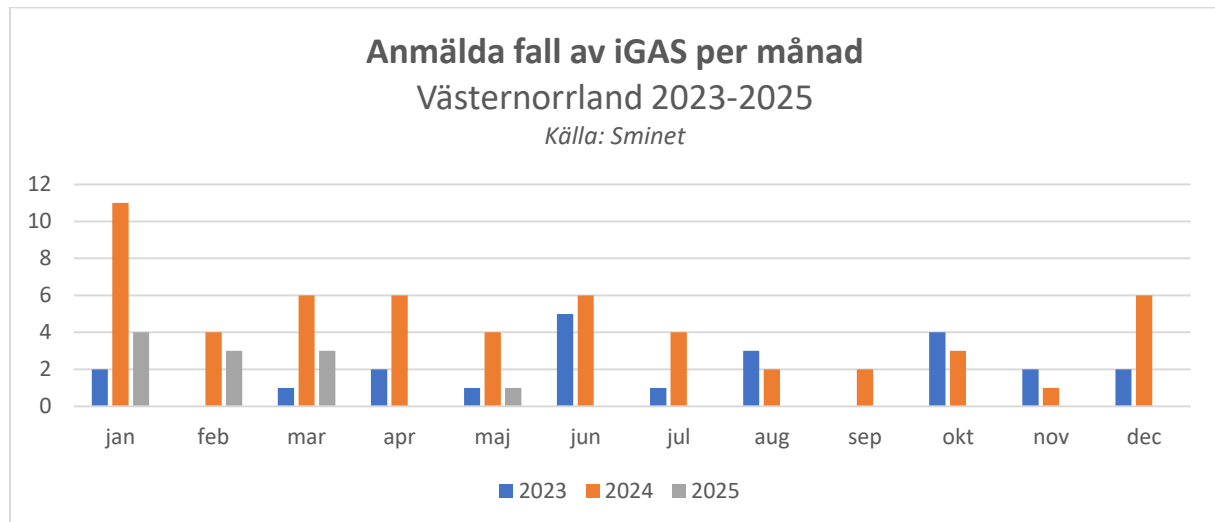
För att minska förekomsten av vårdrelaterade infektioner på särskilt boende är det viktigt att:

- Förebygga smittspridning
- Förebygga uppkomst av trycksår
- Optimera sårvård och förutsättningar för sårläkning efter operation
- Ha rutiner för användning och avveckling av urinkateter

Sjunkande fall med iGAS i Västernorrland och nationellt

Smittskydd Västernorrland ser en tydlig minskning av invasiva grupp A streptokock-infektioner (iGAS) sedan årskiftet, jämfört med föregående år. Antalet fall har legat på en lägre nivå under stora delar av säsongen, och utvecklingen pekar mot en återgång till spridningsmönster liknande de som sågs före covid-19-pandemin.

Denna nedgång ses även i Folkhälsomyndighetens nationella siffror, men den är särskilt tydlig i vår region.

Anmälda fall av iGAS per månad i Västernorrland, 2023–2025

Nationellt anger Folkhälsomyndigheten att andelen fall bland barn i åldern 0–9 år har minskat under säsongen och ligger nu kring 8%, vilket kan vara ett tecken på att smittspridning i förskolemiljöer och bland små barn är mer begränsad jämfört med tidigare år.

Samtidigt ser vi att personer 70 år och äldre fortsatt utgör en stor del av fallen – nästan 40 procent enligt nationella siffror. Detta överensstämmer med det regionala mönstret och påminner oss om att denna sjukdom framför allt drabbar äldre och andra med förhöjd risk för svår sjukdom. Medianåldern bland de rapporterade fallen ligger runt 60 år.

iGAS är en allvarlig infektion med hög dödlighet, särskilt bland äldre och personer med underliggande sjukdomar. Trots det positiva trendbrottet är det därför viktigt att både hälso- och sjukvård samt allmänheten behåller en hög vaksamhet.

Förebyggande åtgärder

Det finns flera sätt att minska risken för att smittas eller sprida grupp A-streptokocker:

- God handhygien är det viktigaste skyddet – tvätta händerna regelbundet med tvål och vatten.
- Stanna hemma vid halsont, feber eller sårinfektioner – särskilt om man vistas nära personer i riskgrupp.

- Var observant på tecken på allvarlig infektion, som snabbt insjuknande, hög feber, förvirring eller svullnad runt sår – sök vård direkt vid sådana symtom.
- Följ vaccinationsprogram och andra förebyggande riktlinjer som ges inom vården, särskilt för äldre och personer med kroniska sjukdomar då undvikbara sjukdomar kan öka sårbarheten.

Läs mer om iGAS på: [Grupp A streptokocker](#)

Sommaren lockar – men glöm inte bort smittorna

Sommaren är för många den bästa tiden på året. Vi får äntligen njuta av ljusa kvällar, bad, picknicks, grillkvällar och kanske några lediga dagar i naturen. Men medan vi slappnar av, blir också vissa smittor och hälsorisker vanligare – något som inte alla tänker på. Statistiken visar att flera infektionssjukdomar ökar just under sommarmånaderna. Därför kan det vara klokt att påminna sig själv (och varandra) om några enkla sätt att minska risken att bli sjuk.

God handhygien – det enklaste skyddet

Det må låta självklart, men det tål att upprepas: att tvätta händerna ordentligt gör stor skillnad. Tvål och vatten före maten, efter toabesök, och efter kontakt med djur, jord eller råa livsmedel minskar risken att smittas – och att smitta andra. Våra yngsta behöver ofta hjälp med detta, särskilt när vi är ute på utflykt.

Mat + värme = risk

När temperaturen stiger trivs inte bara vi människor bättre – även bakterier i livsmedel får fart. Det är därför vi ser fler fall av magsjuka under sommaren. Förvara maten kallt och värme upp den ordentligt. Var noggrann med att inte blanda redskap mellan rått kött och färdig mat, och skölj grönsaker noga. Det handlar inte om att bli överdrivet petig, utan bara om att undvika onödigt obehag.

Bad – härligt, men inte alltid helt riskfritt för vissa

De flesta av oss älskar ett dopp när det är varmt. Men badvatten kan ibland innehålla bakterier eller alger som gör oss sjuka. Ett tips är att undvika att svälja vattnet och att inte bada nära fåglar eller betande djur. Om det är algblomning – låt både barn och husdjur stanna på land. Har du sår på huden, vänta med bad om vattnet är varmt – det minskar risken för infektion.

Fästingar – små men besvärliga

Fästingar trivs utmärkt i sommarens grönska, och även om de är små kan de orsaka både borrelia och TBE. Ett enkelt sätt att skydda sig är att bära täckande kläder i skog och mark, och att titta igenom kroppen efteråt. Har du fått en fästing – ta bort den direkt. Smittskyddsläkaren i Västernorrland rekommenderar vaccination mot TBE till personer som vistas i områden med förhöjd förekomst av TBE, i synnerhet till dem som rör sig mycket i skog och mark och ofta blir fästingbitna. Även utanför områden med förhöjd risk för TBE, men där fall av TBE förekommit, kan enskilda individer, särskilt om de ofta blir fästingbitna, överväga vaccination. I Västernorrland har fyra fall av TBE diagnosticerats sedan 2009 där smittan bedöms ha skett inom länet. På Folkhälsomyndighetens webbplats finns en karta över områden i Sverige med förhöjd förekomst av TBE: [Områden med förhöjd risk för TBE](#)

Värmen i sig kan vara en hälsorisk

Värmen är inte alltid bara skön. När det blir riktigt hett kan kroppen få svårt att hantera det, särskilt hos barn, äldre och personer med vissa sjukdomar. Det kan handla om uttorkning, yrsel, eller mer allvarlig värmestress. Enkla saker som att dricka mycket, äta lätt, hålla sig i skuggan och vädra på nätterna gör stor skillnad. Och glöm inte solskydd!

Djurkontakt – trevligt men med viss försiktighet

På sommaren är det vanligt att besöka gårdar eller träffa djur i olika miljöer. Det är ofta uppskattat, särskilt av barn. Men tänk på att alltid tvätta händerna efter djurkontakt och att undvika att äta mitt i en beteshage. Det minskar risken för att drabbas av exempelvis ehc eller andra smittor.

Säkrare sex – glöm inte skyddet

För vissa innebär sommaren nya möten och kanske också nya sexuella kontakter. Det kan vara trevligt – men det innebär också en ökad risk för könssjukdomar. Kondom är ett enkelt sätt att skydda både sig själv och andra. Att testa sig regelbundet är också ett bra sätt att ta ansvar. I Västernorrland erbjuds gratis testning för [klamydia och gonorré via 1177 e-tjänst](#).

Källa: fritt tolkat från Folkhälsomyndighetens text [Njut säkert av sommaren](#)

Vi som arbetar på Smittskydd Västernorrland

Maria Tempé, smittskyddsläkare	060-13 52 42	maria.tempe@rvn.se
Linus Sundnäs, bitr smittskyddsläkare	060-13 52 47	linus.sundnas@rvn.se
Ulrika Bengtsson, smittskyddssjuksköterska	060-13 52 46	ulrika.bengtsson@rvn.se
Anna Westin, smittskyddssjuksköterska	060-13 52 43	anna.westin@rvn.se
Anna Söderlind, apotekare/Strama	070-191 87 87	anna.soderlind@rvn.se
Jessica Nyman, administratör	060-13 52 41	jessica.nyman@rvn.se